

ม.มหิดล หวังมรดกโลกสูญหาย
ร่วมสืบสานความรู้ เพื่อการอนุรักษ์
คัมภีร์ใบลานในยุคดิจิทัล

ทุกคนคงปฏิเสธไม่ได้ว่าหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา คือ "พระไตรปิฎก" (Tripitaka) ซึ่งรวบรวมคำสั่งสอนสำคัญของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่นมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการบันทึกในเอกสารโบราณ (manuscripts) ต่างๆ โดยเฉพาะใน "คัมภีร์ใบลาน" (palm leaf manuscripts)

อาจารย์ ดร.พิบูลย์ ชุมพลไพศาล คณบดีวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของ "คัมภีร์ใบลาน" (palm leaf manuscripts) ในฐานะ "มรดกทางวัฒนธรรม" (cultural heritage) ที่สำคัญว่าคัมภีร์ใบลานที่พบส่วนใหญ่ นอกจากมีเนื้อหาพระไตรปิฎกยังเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญด้านต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมในอดีต กฎหมาย การรักษาโรค รวมถึงตำรายา โดยข้อมูลได้ถูกบันทึกไว้ด้วยอักษรโบราณต่างๆ เช่น "อักษรขอม" "อักษรธรรมล้านนา" และ "อักษรมอญ" เป็นต้น

จากงานวิจัยพบว่า นานาประเทศล้วนให้ความสำคัญ และมีการจัดสรรทุนวิจัยเพื่อการศึกษา และอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่กระจายอยู่ทั่วโลก โดยเฉพาะในแถบซีกโลกตะวันตก มีคัมภีร์ใบลานจำนวนมากนับพันผูกถูกนำมาเก็บไว้ตั้งแต่ยุคล่าอาณานิคม

ในปัจจุบันหอสมุดหลายแห่งในตะวันตก มีการจัดเก็บอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานเป็นอย่างดี เพื่อป้องกันการสูญหายของต้นฉบับคัมภีร์ใบลาน และบางหอสมุดมีการจัดทำฐานข้อมูลภาพคัมภีร์ใบลานที่สามารถสืบค้นได้ ซึ่งการจัดทำฐานข้อมูลดังกล่าวช่วยให้นักวิจัยทั่วโลก สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ได้ง่ายขึ้น

สำหรับในประเทศไทยมีคัมภีร์ใบลานที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์นับล้านผูก หลายหน่วยงานสำคัญ เช่น กรมศิลปากรได้มีการสำรวจ จัดทำบัญชีรายชื่อ และอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานไว้เป็นจำนวนมาก แต่คัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดนับหลายแสนผูกในประเทศไทยยังขาดการดูแลรักษา และไม่ได้มีการนำมาศึกษากันอย่างจริงจัง

"การอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน นอกจากจะเป็นการรักษา มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของโลกแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจชาติผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับชาวต่างชาติที่ให้ความสนใจกับความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นอย่างมาก"

"การอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานตามวัด และหอสมุดต่างๆ อย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ จะสามารถกระตุ้นส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จะสร้างรายได้ให้กับประเทศชาติอย่างมหาศาลต่อไปได้ในอนาคต" อาจารย์ ดร.พิบูลย์ ชุมพลไพศาล กล่าว

